

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 128

van **CARMEN RYHEUL**

datum: 8 januari 2021

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Gemeenten - Schuldenlast

In december 2020 keurden de gemeenteraden wijzigingen aan de meerjarenplannen goed. De financiële situatie en de vooruitzichten van lokale besturen in het algemeen en de centrumsteden in het bijzonder dienden immers aangepast te worden aan de realiteit. De coronacrisis had voor sommige gemeenten een forse impact op de financiën. Ook blijkt de omschakeling van de openbare verlichting naar ledverlichting een impact te hebben op de schulden. De daaraan verbonden verkoop van de stedelijke straatverlichting aan Fluvius verloopt volgens een 'sale-and-lease-back'-operatie. Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) verplicht gemeenten om die overname en 'verleiding' te boeken als leasingschuld. De kwestie werd reeds ter sprake gebracht in het Vlaams Parlement.

1. Hoeveel bedroeg de totale uitstaande schuld van alle gemeenten op datum van 31 december 2020? Graag de totale uitstaande schuld en een opsplitsing per provincie en gemeente.
2. Hoeveel bedraagt de schuld van elk van de Vlaamse gemeenten per inwoner van die gemeenten? Graag een bedrag voor heel Vlaanderen en een opsplitsing per provincie en gemeente.
3. Wat is de evolutie van de totale uitstaande schuld van de gemeenten tegenover een jaar geleden? Graag de evolutie van de totale uitstaande schuld en een opsplitsing per provincie en gemeente.
4. In welke mate is die evolutie een gevolg van a) de coronacrisis en b) de overschakeling naar ledverlichting en de bijhorende sale-and-lease-back-operatie? Welke andere belangrijke over de gemeentegrenzen heen spelende factoren hadden desgevallend nog een invloed en zo ja, welke invloed?
5. Hoe evalueert de minister de huidige schuldpositie van de gemeenten?
6. Hoeveel zou de totale schuld van alle gemeenten samen op het einde van de legislatuur bedragen als de geactualiseerde meerjarenplannen (van december 2020) integraal uitgevoerd zouden worden? Graag de totale uitstaande schuld en een opsplitsing per provincie en gemeente.
7. Hoeveel zou de schuld van elk van de Vlaamse gemeenten per inwoner (gerekend aan het huidige inwonersaantal) op het einde van de legislatuur bedragen indien de geactualiseerde meerjarenplannen (van december 2020) integraal uitgevoerd worden? Graag een bedrag voor heel Vlaanderen en een opsplitsing per provincie en gemeente.

8. Wat is de evolutie van de aldus voorziene gezamenlijke totale schuld van de gemeenten op het einde van de legislatuur in vergelijking met de meerjarenplannen zoals die in 2019 werden opgemaakt?
9. In welke mate is deze evolutie een gevolg van a) de coronacrisis en b) de overschakeling naar ledverlichting en de bijhorende sale-and-lease-back-operatie? Welke andere belangrijke over de gemeentegrenzen heen spelende factoren hadden desgevallend nog een belangrijke invloed en zo ja, welke invloed?
10. Welke conclusies trekt de minister uit die cijfers?

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 128 van 8 januari 2021

van **CARMEN RYHEUL**

Het meerjarenplan en de aanpassingen ervan geven een beeld van de geplande uitgaven en ontvangsten, ook wat betreft de financiële schulden. Een correct inzicht in reële uitstaande financiële schulden kan echter enkel via de jaarrekening verkregen worden. In het verleden is gebleken dat er relatief grote verschillen zijn tussen de ramingen en de realiteit wat betreft de opname van leningen, zeker de eerste jaren van het meerjarenplan.

Eén van de belangrijkste verklaringen is het verschil tussen de planning en het reële uitvoeringsritme van investeringen. Hoewel niet meer direct gekoppeld, zijn investeringen vaak de reden voor het opnemen van leningen. Deze investeringen worden vaak gepland in het begin van de bestuursperiode, maar worden voornamelijk pas in de latere jaren van de legislatuur uitgevoerd. Er kan dus verwacht worden dat de ramingen die de gemeenten in hun aangepaste meerjarenplannen hebben ingeschreven hoger zijn dan de leningen die ze effectief zullen opnemen. Bovendien kunnen de gemeenten de kredieten voor de financiering van investeringen (bv. opname van leningen) overdragen naar een volgend boekjaar. Een lokaal bestuur dat de geplande leningen voor 2020 niet heeft opgenomen zal daardoor ook minder geneigd geweest zijn om de ramingen voor 2020 bij te sturen in de aanpassing van het meerjarenplan om de kredieten voor 2021 vast te stellen.

De onderstaande antwoorden zijn gebaseerd op de financiële schulden op lange termijn, en de gedeelten ervan die op korte termijn moeten worden afgelost. De financiële schulden met een looptijd van minder dan een jaar kunnen immers niet afgeleid worden uit de (aangepaste) meerjarenplannen. In 2019 bedroegen deze financiële schulden op korte termijn iets meer dan 236 miljoen euro.

De cijfers zijn gebaseerd op 299 aangepaste meerjarenplannen waarbij de kredieten voor 2021 zijn vastgesteld. De gemeente Houthulst heeft op dit moment nog geen vastgestelde kredieten voor 2021. De cijfers voor dit bestuur zijn gebaseerd op een eerdere aanpassing van het meerjarenplan.

1. De reële uitstaande schulden per 31/12/2019 (uitgezonderd de schulden met een initiële looptijd van minder dan 1 jaar) bedroegen 8.132.984.799 euro. De lokale besturen ramen de netto-aangroei van deze schulden in hun aangepaste meerjarenplannen op 665.075.474 euro. Dit brengt het totaal van de geraamde schulden per 31/12/2020 op 8.798.060.273 euro. De bijlage bevat een overzicht met de gegevens per gemeente en per provincie (kolom C).
2. Zie bijlage, kolom E.
3. Zie bijlage, kolom G .
4. Nominaal kan 397.318.871 euro financiële schulden toegewezen worden aan de verledning van het openbaar verlichtingsnet (periode 2019 t.e.m. 2025) door Fluvius. Een deel van deze uitgaven hebben te maken met vervangingsinvesteringen. Deze schulden vinden dus hun oorsprong in de verledning van het lichtnet (en de bijbehorende financiering), maar niet in de overname met de sale-and-lease-back-

constructie. De invloed van de overname van het bestaande verlichtingsnet (en dus de sale-and-lease-back constructie) wordt geschat op ongeveer 183.000.000 extra (leasing)schulden. Deze worden opgenomen in de jaren 2019 en 2020.

Andere redenen voor de ingeschreven op te nemen leningen kunnen niet uit de digitale rapportering over de gegevens van de beleidsrapporten gedistilleerd worden. De leningen behoren immers tot de algemene financiering, en worden in principe opgenomen in functie van de thesauriebehoefte. Uit de cijfers kan niet worden afgeleid in welke mate de evolutie van de geraamde schuld een rechtstreeks gevolg is van de coronacrisis. Er kan wel met zekerheid gesteld worden dat de reële opname van leningen lager zal zijn dan geraamd in de aangepaste meerjarenplannen als de investeringen trager worden uitgevoerd dan gepland.

5. Een correcte evaluatie van de schuldpositie kan enkel op basis van reële cijfers, en dus de jaarrekeningen. Het opnemen van schulden staat immers niet los van de andere uitgaven (en ontvangsten). Kleine afwijkingen tussen de reële en geraamde cijfers van deze uitgaven en ontvangsten kunnen cumulatief een groot effect hebben op het opnemen van financiële schulden.

Ik stel vast dat de schulden tot eind 2019 positief evolueren. Eind 2019 hadden de gemeenten een gezamenlijke financiële schuld van 8.369.330.398 euro (incl. financiële schulden met een initiële looptijd van minder dan 1 jaar). Dit is een significante daling van 17,3% tegenover 2014 (10.118.553.479 euro).

Om dit beter te duiden, en naar analogie met de indicatoren van het stabiliteitspact van Maastricht en de gekende ratio van overheidsschuld (schuld/BBP), is de verhouding van deze schulden ten opzichte van de exploitatieontvangsten van het betreffende jaar belangrijk. In 2014 was deze verhouding 77%. In 2019 daalt ze tot 59%.

6. Indien de gemeenten alle leningen die ze in hun aangepaste meerjarenplannen hebben ingeschreven ook effectief opnemen, zal de schuld van de Vlaamse gemeenten eind 2025 in totaal 11.555.589.335 euro bedragen. De bijlage bevat een overzicht van de geraamde bedragen per gemeente en per provincie (kolom I).
7. Zie bijlage, kolom K.
8. Volgens de aanpassingen van de meerjarenplannen zal de financiële schuld van alle gemeenten met 1.034.338.312 euro meer aangroeien dan volgens de oorspronkelijke meerjarenplannen 2020-2025. Dit wordt weergegeven in kolom M van de bijlage.
9. Zie antwoord op vraag 4.

10. In de aangepaste meerjarenplannen 2020-2025 wordt de netto aangroei van de financiële schulden op 3.422.604.536 euro geraamd, wat overeenkomt met een stijging van ongeveer 42%. In het verleden is echter gebleken dat de besturen in de praktijk maar een deel van de leningen die ze inschrijven ook effectief opnemen. In de originele meerjarenplannen 2014-2019 bijvoorbeeld, werd een stijging van de financiële schuld vooropgesteld van 1.368.034.246 euro, terwijl in de jaarrekeningen over die periode een daling van bijna 2 miljard euro opgetekend werd.

Het lijkt me voorbarig om aan deze cijfers al conclusies te koppelen. Om dit verder te monitoren wordt elk jaar, bij de vaststelling van de jaarrekeningen, een analyse gemaakt van de evolutie van de financiële schulden. De jaarrekening is immers een veel betere basis om de schuldpositie correct in te schatten.

BIJLAGE

1. Bijlage: Overzicht van de geraamde financiële schulden volgens de aangepaste meerjarenplannen 2020-2025:

- Geraamde financiële schulden op 31/12/2020.
- Geraamde financiële schulden per inwoner op 31/12/2020.
- Geraamde evolutie van de financiële schulden in 2020.
- Raming financiële schulden eind 2025.
- Geraamde financiële schulden per inwoner eind 2025.
- Verschil in ramingen financiële schulden tussen het origineel meerjarenplan en de laatste aanpassing ervan.